

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że B. W. pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1 września 2020 roku do 30 września 2020 roku w łącznej kwocie 1200 złotych z tytułu renty socjalnej z uwagi na osiągnięcie przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia w miesiącu wrześniu 2020 roku.

(decyzja – k. 98-98 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł B. W. zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę. W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że w okresie od 1 września 2020 roku do 30 września 2020 roku otrzymał wynagrodzenie na konto, zarówno za sierpień 2020 roku w kwocie 2096,62 złotych netto (9 września 2020 roku), jak i za wrzesień 2020 roku w kwocie 2091,94 złotych netto (30 września 2020 roku). Jednocześnie jak wskazano druga pensja winna wpłynąć na konto do 10 października 2020 roku, jednak wypłacona została wcześniej z uwagi na korzystanie przez księgową z urlopu wypoczynkowego od 1 października 2020 roku (przez okres 3 tygodni). W związku z owym faktem przelew został przekazany na konto wcześniej.

(odwołanie – k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazano, że z zaświadczenia firmy (...) wynika, że w 2020 roku wnioskodawca osiągnął przychód w miesiącach: 08/ 2020 roku, 09/2020 roku, 11/2020 roku, 12/2020 roku. We wrześniu 2020 roku wnioskodawca otrzymał 2 wypłaty w łącznej kwocie brutto 5693,24 złotych. W tym miesiącu przekroczył zatem kwotę graniczną, która od 1 września 2020 roku do 30 listopada 2020 roku wynosiła 3517,20 złotych (Komunikat Prezesa ZUS z 13 sierpnia 2020 roku – MP 2020, poz. 742).

(odpowiedź na odwołanie – k. 9-9 verte)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. W. urodził się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

W dniu 11 lipca 2007 roku wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o rentę socjalną.

(wniosek – k. 1-4 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 7 września 2007 roku organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku B. W. z dnia 11 lipca 2007 roku przyznał mu rentę socjalną od dnia 1 lipca 2007 roku, tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

(decyzja – k. nieponumerowane strony załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Z tytułu zatrudnienia w firmie (...) skarżącemu zostało wypłacone wynagrodzenie:

1. za miesiąc lipiec 2020 roku w dniu 5 sierpnia 2020 roku – 1183 złotych brutto;
2. za miesiąc sierpień 2020 roku w dniu 9 września 2020 roku - 2849,60 złotych brutto;
3. za miesiąc wrzesień 2020 roku w dniu 30 września 2020 roku – 2843,64 złotych brutto;
4. za miesiąc październik 2020 roku w dniu 9 listopada 2020 roku – 3316,40 złotych;
5. za miesiąc listopad 2020 roku w dniu 9 grudnia 2020 roku – 3528 złotych brutto.

(wyciągi z konta – k. 4-7, zaświadczenie – k. 94 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz w załączonych aktach rentowych. Dokumenty te nie były kwestionowane w toku postępowania sądowego przez żadną ze stron, a zatem stanowią wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2021.0.423 t.j.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania (art. 84 ust. 2 pkt 1) oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust. 2 pkt 2).

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata (art. 84 ust. 3) .

Stosownie zaś do art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.0.291 t.j.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

W myśl art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U.2020.0.1300 t.j.) prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, zaś z ust 2 wskazanej ustawy wynika, że za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej.

Stosownie do ust. 3 za przychód, o którym mowa w ust. 1, w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej uważa się przychód stanowiący zadeklarowaną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, 321, 568, 695 i 875).

W myśl art. 10 ust. 6 wskazanej wyżej ustawy, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego

wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych.

Stosownie zaś do treści art. 10 ust. 9 powołanej wyżej ustawy, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do 14. dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego, kwotę przychodu, o której mowa w ust. 6, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek groszy.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 sierpnia 2020 r. (M.P. z 2020 r., poz. 742) w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za II kwartał 2020 r. ogłoszonego do celów emerytalnych stosowanej przy zawieszaniu renty socjalnej od dnia 1 września 2020 r. kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za II kwartał 2020 r. ogłoszonego do celów emerytalnych wynosi 3517,20 zł.

W odniesieniu do niniejszej sprawy wskazać należy, że **ubezpieczony we wrześniu 2020 r.** według organu rentowego osiągnął przychód w wysokości 5693,24 zł, a zatem przekroczył dopuszczalną kwotę przychodu tj. 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za II kwartał 2020 r., czyli kwotę 3517,20 zł, czyli osiągnięty przychód uzasadnia zawieszenie świadczenia w myśl ww. przepisów.

Z powyższym nie sposób się jednak zgodzić. Warto zauważyć, że pracodawca we wrześniu 2020 roku dokonał wypłaty wynagrodzenia wnioskodawcy, zarówno za miesiąc sierpień 2020 roku (9.09.2020 r.), jak i za wrzesień 2020 roku (30.09.2020 r.). Tym samym w jednym miesiącu pracodawca dokonał skarżącemu wypłaty wynagrodzeń za dwa miesiące.

Analizując niniejszą sprawę, w ocenie Sądu nie można poprzestać na wykładni językowej art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej i należy dokonać wykładni systemowej oraz celowościowej wskazanych wyżej przepisów.

W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że celem renty socjalnej jest udzielanie przez państwo finansowego wsparcia osobom, które z uwagi na powstałe w dzieciństwie schorzenie nie są w stanie samodzielnie zarobkować, gdyż są całkowicie niezdolne do pracy. Poza tym ustawa o rencie socjalnej nie zawiera definicji przychodu. Ze względu na konieczność spójnego rozumienia poszczególnych pojęć w zakresie całego prawa ubezpieczeń społecznych, określenie "przychód z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego" powodujący zawieszenie prawa do świadczeń zawarte w art. 10 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej należy rozumieć w sposób określony w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Ogólna definicja przychodu zawarta jest w art. 4 pkt 9 ustawy systemowej, który określa go, jako przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Z definicji pojęcia przychodu podatkowego wynika, że powstaje on w momencie otrzymania lub w momencie postawienia do dyspozycji podatnika (metoda kasowa). Organ rentowy przyjął właśnie tę metodę kasową, lecz w ocenie Sądu nie ma ona zastosowania do spraw z zakresu ubezpieczenia społecznego, z uwagi na ich specyfikę. Zdaniem Sądu dokonane przez ustawodawcę odesłanie do ustawy podatkowej należy potraktować, wyłącznie jako odesłanie na użytek pojęcia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Odesłanie w art. 18 ust. 1 ustawy systemowej do pojęcia przychodu na użytek podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ogranicza się do pojęcia przychodu w znaczeniu rodzajowego oznaczenia

składników tego pojęcia stosowanych w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nie ma natomiast podstaw do rozszerzania tego pojęcia na jego dalsze elementy, w tym dotyczące realizacji tego przychodu w znaczeniu art. 11 ust. 1 ustawy, jako faktyczna data wypłaty, czy postawienie do dyspozycji osoby uprawnionej, ale w skali roku. Również brzmienie art. 10 ust. 5 ustawy o rencie socjalnej, w którym wskazano, że prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu innego niż wymieniony w ust. 1-4, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, wskazuje że na gruncie ubezpieczeń społecznych zamiarem ustawodawcy było odesłanie do ustawy podatkowej, tylko w zakresie pojęcia przychodu w znaczeniu rodzajowo wyodrębnionych składników, czy źródeł przychodów, a co nie dotyczy już kwestii pochodnej, którą jest odrębna metoda rozliczania: miesięczna, co do przychodów w rozumieniu ustawy o rencie socjalnej i ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, i roczna w stosunku do podatku. Te odrębne zasady wyliczeń wynikają wprost w odrębnych ustaw, nie ma więc żadnych podstaw do ich utożsamiania.

Dodatkowo należy podkreślić, że ubezpieczony nie miał wpływu na sposób rozliczenia wynagrodzenia. Pracodawca wypłacając skarżącemu wynagrodzenie za sierpień 2020 roku w dniu 9 września 2020 roku oraz za miesiąc wrzesień 2020 roku w dniu 30 września 2020 roku spowodował kumulację wynagrodzeń za dwa miesiące. Powyższe było spowodowane urlopem, z którego miała korzystać księgowa od 1 października 2020 roku i koniecznością wcześniejszej wypłaty wynagrodzenia. Nie ulega wątpliwości, że na taki sposób rozliczania pracownik nie ma żadnego wpływu.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, że organ rentowy rozliczając rentę socjalną za wrzesień 2020 r., powinien był przyjąć przychód w wysokości faktycznie wypracowanej przez ubezpieczonego w poszczególnych miesiącach, i przypisać przychód do tych miesięcy, za które przysługiwał, a nie w których został faktycznie wypłacony. Takie ustalenie powoduje, że ubezpieczony nie przekroczył kwoty przychodu za wrzesień 2020 roku.

Organ rentowy powołując się na metodę kasową, nie dostrzegł, bowiem że nie chodzi o księgowe, czy podatkowe rozliczenie osiągniętego przychodu w skali roku, lecz o bieżące świadczenia ze stosunku pracy, które są uzyskiwane z tytułu świadczenia pracy w danym miesiącu. Zgodnie z art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Na mocy art. 85 § 1 k.p. wypłaty wynagrodzenia za pracę dokonuje się co najmniej raz w miesiącu, w stałym i ustalonym z góry terminie. Istotne jest, zatem powiązanie przychodu osiąganego ze stosunku pracy z danym miesiącem świadczenia pracy, względnie z pozostawaniem pracownika w gotowości do świadczenia pracy, a nie z datą faktycznej wypłaty świadczenia. Skoro ubezpieczony, w związku z dokonaniem wypłaty przez pracodawcę, otrzymał wynagrodzenia za miesiąc sierpień i wrzesień 2020 roku w tym samym miesiącu, to oczywiste jest, że nadal chodzi o przychód z miesiąca sierpnia 2020 roku i oddzielnie z miesiąca września 2020 roku., należny za świadczenie pracy w tych konkretnych miesiącach. Okoliczność, że wypłaty dokonano we wrześniu 2020 r. za obydwa miesiące, nie ma znaczenia na gruncie przepisów o rencie socjalnej i określających, czy doszło do przekroczenia granicznej wartości przychodu, i w konsekwencji do zawieszenia wypłaty świadczenia rentowego.

W ocenie Sądu art. 10 ust. 6 cyt. ustawy, nie daje podstaw do rozliczania przychodów z daty rzeczywistej wypłaty świadczenia ze stosunku pracy. Wykładnia wskazanych przepisów prowadzi do wniosku, że właściwe jest przypisanie przychodu do tych miesięcy, za które rzeczywiście przysługują, a nie do tych, w których zostały faktycznie wypłacone. Przyjęta interpretacja celowościowa, jest zgodna z założeniami systemu ubezpieczeń społecznych, a nadto realizuje zasadę prawdy obiektywnej, którą organ ma obowiązek uwzględnić w prowadzonym postępowaniu administracyjnym, zgodnie z art. 7 k.p.a., w myśl której organy administracji publicznej (...) podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Organ rentowy, na potrzeby funkcjonowania systemu ubezpieczeń społecznych, nie powinien dokonywać językowej interpretacji normy prawa stricte podatkowego. W realiach sprawy uczynienie kalki z prawa podatkowego na system ubezpieczeń społecznych niewątpliwie narusza słuszny interes ubezpieczonych, którzy nie mają realnego wpływu na

to, by korzystnie ukształtować swoje prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Organ rentowy, wskazując na konieczność prawidłowego rozliczania przychodu, z jednej strony nie może pominąć okoliczności, że przepisy ustawy o rencie socjalnej, jak i przepisy ustawy systemowej nie przesądzają określonej metody obowiązującej przy rozliczaniu przychodów ze świadczenia rentowego i ze stosunku pracy na płaszczyźnie instytucji zawieszenia świadczenia. Organ rentowy nie może, zatem zapominać o obowiązku każdego organu rozstrzygania na korzyść strony wątpliwości interpretacyjnych, nałożonym przez ustawodawcę nowelizacją procedury administracyjnej od 1.06.2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 935, zm.). Zgodnie bowiem z art. 7a § 1 k.p.a. jeżeli przedmiotem postępowania administracyjnego jest nałożenie na stronę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie stronie uprawnienia, a w sprawie pozostają wątpliwości co do treści normy prawnej, wątpliwości te są rozstrzygane na korzyść strony, chyba że sprzeciwiają się temu sporne interesy stron albo interesy osób trzecich, na które wynik postępowania ma bezpośredni wpływ.

Należy podkreślić, że renta socjalna jest świadczeniem realizowanym comiesięcznie. Skoro więc przepisy uzależniają wstrzymanie wypłaty świadczenia od osiągnięcia w poszczególnych miesiącach dochodu wyższego, niż kwota ustalona przez ustawodawcę, to przyjęcie argumentacji organu rentowego pozbawiłoby ubezpieczonego jakiegokolwiek wpływu na okoliczności determinujące prawo lub wysokość świadczenia w danym miesiącu. Zasadniczym elementem wykładni przepisów, nie jest przecież doprowadzenie do rezultatu w postaci zawieszania świadczeniobiorcom rent. Organ rentowy nie może przyjmować takiej wykładni przepisów, która prowadziłaby do pokrzywdzenia ubezpieczonego, gdy może przyjąć wykładnię dla niego korzystną. W realiach rynku pracy ubezpieczony nie ma, bowiem żadnego wpływu na termin wypłaty wynagrodzenia. Ma natomiast wpływ na ustalenie w danym miesiącu wysokości ustalonego wynagrodzenia za umówiony rodzaj pracy. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy pracodawca chociażby z przyczyn chwilowej utraty płynności, zdecyduje się do wypłaty nie tylko bieżącego wynagrodzenia, ale też wypłaty wynagrodzenia za miesiąc wcześniejszy. W realiach niniejszej sprawy wnioskodawca jak wynika z zaświadczenia firmy (...) otrzymał wyłącznie wynagrodzenie za każdy przepracowany miesiąc, bez jakichkolwiek premii czy innych ekstra świadczeń. Zatem sytuacja, w której to miałby obecnie utracić część dochodu w postaci renty socjalnej z powodu dokonania przez pracodawcę wypłaty mu w jednym miesiącu wynagrodzeń za dwa miesiące jest w ocenie Sądu niedopuszczalna, jako prowadząca do pominięcia celu wprowadzenia omawianego przepisu art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej.

Stąd też mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k. p. c., orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu pocztą wraz z aktami rentowymi oraz pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, które rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi

A.B.